

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра ФІНАНСІВ
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030508 Фінанси і кредит
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою _
(назва освітньої програми)
на тему: «Удосконалення міжбюджетних відносин в Україні»

Виконавець:

студент ЦЗФН факультету
Демченко Олена Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Волохова Ірина Семенівна
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Одеса 2019

АНОТАЦІЯ

Демченко О.М. «Удосконалення міжбюджетних відносин в Україні».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «6.030508 Фінанси і кредит»

(шифр та назва спеціальності)

за

освітньою

програмою

«_____».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти міжбюджетних відносин, методи та інструменти їх організації. Розкриваються проблеми формування міжбюджетних відносин.

Проаналізовано стан фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні. Розглянуті особливості організації розмежування видаткових повноважень між органами влади в Україні. Досліджені міжбюджетні трансферти як основний метод міжбюджетних відносин в Україні.

Запропоновано напрями оптимізації міжбюджетних відносин в Україні.

Ключові слова: міжбюджетні відносини, місцеві бюджети, міжбюджетні трансферти, доходи місцевих бюджетів, органи місцевого самоврядування.

ANNOTATION

Demchenko O. "An improvement of interbudgetary relations is in Ukraine"

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty «6.030508 Finances and credit»

(code and name of the specialty)

for

the

educational

program

«_____».

(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The theoretical aspects of interbudgetary relations, methods and instruments of their organization, are in-process examined. The problems of forming of interbudgetary relations open up.

Consisting of the financial providing of organs of local self-government is analysed of Ukraine. The considered features of organization of differentiating of expense plenary powers are between the organs of power in Ukraine. Interbudgetary transfers as basic method of interbudgetary relations is investigational in Ukraine.

Directions of optimization of interbudgetary relations are offered in Ukraine.

Keywords: interbudgetary relations, local budgets, interbudgetary transfers, profits of local budgets, organs of local self-government.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН	7
1.1. Поняття та сутність міжбюджетних відносин	7
1.2. Методи та інструменти організації міжбюджетних відносин	15
1.3. Проблеми формування міжбюджетних відносин та їхній вплив на розвиток економіки	27
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	32
2.1. Стан фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні	32
2.2. Особливості організації розмежування видаткових повноважень між органами влади в Україні	39
2.3. Міжбюджетні трансферти як основний метод міжбюджетних відносин в Україні	49
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	57
3.1. Оптимізація міжбюджетних відносин у контексті підвищення самостійності місцевих бюджетів	57
3.2. Напрями вдосконалення системи бюджетного вирівнювання в Україні	66
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	78
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

Актуальність дослідження. У період глибоких трансформаційних соціальних та економічних перетворень в Україні виникає гостра необхідність у створенні стабільно функціонуючої бюджетної системи та формування ефективно діючих механізмів державного регулювання міжбюджетних відносин. Особливої ваги набуває таке питання, як забезпечення самодостатності місцевих бюджетів різних рівнів та вдосконалення економічних та правових відносин функціонування бюджетної системи.

Регулювання міжбюджетних відносин як суттєва складова бюджетного процесу – це важливий важіль удосконалення відносин між державними та місцевими органами управління, дієвий чинник економічного та політичного розвитку всіх адміністративно-територіальних утворень, забезпечення однакових умов доступу мешканців до управлінських послуг та суспільних благ.

Незважаючи на те, що останніми роками державними органами влади здійснено цілу низку ефективних заходів щодо поглиблення фінансової децентралізації, збалансування місцевих бюджетів, регулювання руху бюджетних коштів, особливо актуальним залишається проблема формування ефективної та дієвої бюджетної політики, що потребує уточнення цілей, завдань та напрямків подальшого реформування бюджетної системи, зокрема правового регулювання взаємовідносин державного та місцевих бюджетів, розподілу функцій та відповідальності між державними і місцевими органами влади. З огляду на це, важливим завданням є обґрунтування комплексного підходу до удосконалення міжбюджетних відносин, аналізу виконання місцевих бюджетів, а також розробка теоретико-практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів бюджетного регулювання.

Питання удосконалення міжбюджетних відносин знаходиться у центрі уваги дослідників: В. Базилевич, О. Кириленко, В. Кравченко, І. Луніна, В. Опарін, Ю. Пасічник, В. Федосов, В. Швець та ін. Розробці теоретичних

основ організації та регулювання міжбюджетних відносин, фінансового вирівнювання, розвитку міжбюджетних трансфертів присвячені праці С. Буковинського, І. Волохової, В. Зайчикової, В. Кравченка, С. Слухая, В. Толуб'яка, І. Чугунова та ін.

У той же час, бракує комплексних досліджень щодо особливостей формування бюджетної системи з урахуванням сучасного стану соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах поглиблення процесів фінансової децентралізації.

Саме тому за головну **мету роботи** було обрано дослідження процесів удосконалення міжбюджетних відносин в Україні та особливостей їх регулювання.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- розглянути поняття та сутність міжбюджетних відносин;
- визначити методи та інструменти регулювання міжбюджетних відносин;
- розкрити проблеми формування міжбюджетних відносин в Україні;
- визначити стан фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування;
- дослідити особливості розмежування видаткових повноважень між органами влади в Україні;
- розглянути міжбюджетні трансфери в Україні;
- визначити вектори оптимізації міжбюджетних відносин у контексті поглиблення фінансової децентралізації;
- з'ясувати напрями вдосконалення системи бюджетного вирівнювання в Україні.

Об'єктом дослідження в роботі є процес регулювання міжбюджетних відносин в Україні.

Предметом дослідження є удосконалення міжбюджетних відносин в Україні.

Методи дослідження. В роботі застосовуються такі загальнонаукові методи: економічного аналізу – при вивченні доходної та видаткової частини

місцевих бюджетів, міжбюджетних трансфертів, порівняльного аналізу – при дослідженні взаємовідносин державного та місцевих бюджетів, змісту наукових досліджень та законодавчої бази України; дедукції та індукції при дослідженні механізму функціонування міжбюджетних відносин та інші.

Практичне значення полягає в тому, що в кваліфікаційній роботі сформульовані висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані в подальшому дослідженні цієї теми, а окремі положення та висновки роботи – в процесі підготовки навчальних посібників, наукових статей, тез конференцій.

Структура роботи. Робота включає вступ, три розділи, висновки та список використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Соціально-економічний розвиток кожної країни тісно пов'язаний із процесом руху коштів між бюджетами усіх рівнів з метою забезпечення всіх суб'єктів міжбюджетних відносин достатнім обсягом фінансових ресурсів. Запорукою успішного функціонування міжбюджетних відносин є ефективна організація бюджетної системи, зокрема, взаємодія центрального уряду і органів місцевого самоврядування. В останні роки поширюються децентралізаційні процеси, метою яких є посилення фінансової самостійності місцевих бюджетів. Таким чином, сучасний розвиток міжбюджетних відносин відбувається під впливом впроваджених з 2015 року змін до Бюджетного та Податкового кодексів, які перемінили потік фінансових ресурсів між бюджетами різних рівнів. Виходячи з цього можемо зробити висновок щодо актуальності обраної теми дослідження.

Міжбюджетні відносини є важливою складовою бюджетної системи будь-якої країни та обумовлені суспільною потребою у перерозподілі бюджетних ресурсів від бюджетів економічно і соціально розвинутих адміністративно-територіальних одиниць на користь бюджетів тих регіонів, які менш забезпечені або більше потребують на даний момент коштів. Завдяки міжбюджетним відносинам регіони з недостатнім обсягом фінансових ресурсів набувають економічного та соціально-культурного розвитку, що сприяє піднесенню добробуту суспільства у цілому.

Разом з тим, розвиток системи міжбюджетних відносин супроводжується низкою проблем та недоліків:

- 1) надмірна фінансова залежність регіонів від «центру» та потреба в розмежуванні фінансових потоків між «центром» і регіонами;
- 2) місцеві органи влади не несуть суворої відповідальності за неефективне використання отриманих фінансових ресурсів;
- 3) відсутні стимули до економічного розвитку підвідомчих територій;

- 4) значна частка нецільових дотацій вирівнювання стримує розвиток регіонів та формує патерналістські очікування;
- 5) недосконалість законодавства;
- 6) недосконалий розподіл функцій та повноважень на здійснення видатків між бюджетами різних рівнів;
- 7) відсутність дієвої системи управління коштами міжбюджетних трансфертів на місцевому рівні;
- 8) обмеження повноважень органів місцевого самоврядування;
- 9) неналежний контроль з боку головних розпорядників коштів та відповідальних виконавців на місцях.

Таким чином, визначені проблеми міжбюджетних відносин потребують нового осмислення в умовах фінансової децентралізації.

Розмежування доходів і видатків між окремими бюджетами починається з розподілу видатків. Оскільки бюджет є фінансовою базою держави, то в основі розмежування видатків лежить визначення меж функцій між окремими рівнями державної влади й управління. Одним із важливих показників здійснення видатків є рівень перерозподілу ВВП через бюджет. Так, у 2013 році перерозподіл ВВП через зведений бюджет склав 34,8%, в тому числі через Державний бюджет – 19,8% та через місцевий – 15,0%. У 2014 році значення даних показників дещо зменшилось і дорівнювало 33,4%, 19,1% та 14,0% відповідно. У 2015 році порівняно з попереднім роком рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет збільшився на 1,0% і склав 34,4%, що відбулося за рахунок зростання перерозподілу ВВП через Державний бюджет – на 1,3%. У 2016 та 2017 роках відношення видатків зведеного бюджету до ВВП склало 35,0% та 35,4%, в тому числі видатків Державного бюджету до ВВП – 20,5% та 19,0%, видатків місцевих бюджетів до ВВП – 14,5% та 16,4% відповідно.

Зміна структури Зведеного бюджету України свідчить про збільшення ролі місцевих бюджетів у наданні суспільних послуг населенню.

Податкові надходження обсягом понад 75% надходять до Державного бюджету, і близько 25% - до місцевих бюджетів. Одним із бюджетоутворюючих податків є податок на доходи фізичних осіб, який до 2011 року зараховувався до місцевих бюджетів, і лише після прийняття Бюджетного кодексу України в 2010 році його частина стала зараховуватись до Державного бюджету. Якщо в 2013 році державний бюджет наповнився на 10,5% від сукупного обсягу ПДФО, а місцеві бюджети – на 89,5%, то у 2015 році даний показник досяг 45,1% та 54,9% відповідно. З того ж року спостерігаємо зміщення розподілу даного податку на користь місцевих бюджетів. Так, у 2016 та 2017 роках частка ПДФО що надійшла до Державного бюджету склала 43,1% та 40,4%, а до місцевого бюджету – 56,9% та 59,6% відповідно.

Місцеві податки та збори забезпечують фінансову самостійність органів місцевої влади. Разом з цим, вони є регулятором перерозподілу ВВП у державі, а також впливають на соціальні та економічні процеси в країні. Тому на слайді бачимо питому вагу місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів та у ВВП. Так, обсяг місцевих податків і зборів за останніх п'ять років продемонстрував стрімке зростання, що відбулося за рахунок впровадження податку на майно, який, в свою чергу, включає плату за землю, податок на майно відмінне від земельної ділянки та транспортний податок. У 2013 році місцеві податки та збори складали 7,3 млрд. грн., у 2014-8,1 млрд. грн., у 2015-27,0 млрд. грн., у 2016-42,3 млрд. грн., і у 2017 році – 52,6 млрд. грн. Частка місцевих податків і зборів відносно ВВП у 2013 році дорівнювала 0,5% а відносно доходів місцевих бюджетів – 7,0%. У 2017 році ці показники складали уже 1,8% та 22,9% відповідно. Отримані значення показують підвищення їх ролі у країні та самостійності.

Різкий стрибок міжбюджетних трансфертів до місцевих бюджетів відбувся у 2015 році і досяг 174,0 млрд. грн. або 59,1%. У 2014 році аналогічний показник склав 130,6 млрд. грн. або 56,4%. У 2016 році їх обсяг в абсолютному значенні продовжив зростати, проте меншими темпами, ніж у

попередньому, і у відносному значенні становив 53,4% усіх доходів місцевих бюджетів

В контексті аналізу міжбюджетних відносин розглянемо динаміку структури трансфертів з Державного бюджету України до місцевих бюджетів. Відповідно до наведених даних, найбільший обсяг у структурі трансфертів у 2013 та 2014 роках займала дотація вирівнювання – 55,7 млрд. грн. та 60,7 млрд. грн. відповідно, а також субвенції по соціальному захисту населення – 48,7 млрд. грн. та 50,3 млрд. грн. відповідно. Базова дотація за останніх три роки складала 5,3 млрд. грн., 4,7 млрд. грн. та 5,8 млрд. грн.

З метою здійснення видатків на делеговані державою повноваження в галузях освіти та охорони здоров'я впроваджено нові субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам – освітню та медичну. Дані субвенції передбачають субсидіарну відповідальність профільних міністерств та органів місцевої влади. Так, з 2015 по 2017 роки обсяг медичної субвенції місцевим бюджетам склав 46,2 млрд. грн., 44,4 млрд. грн. та 56,2 млрд. грн. відповідно, а освітньої – 44,1 млрд. грн., 44,5 млрд. грн., 51,5 млрд. грн..

Найбільш вагомими у структурі трансфертів залишаються субвенції соціального захисту населення, які у 2015-2017 роках склали 63,3 млрд. грн., 94,1 млрд. грн. та 124,7 млрд. грн..

Нами запропоновані наступні вектори вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні. Зокрема:

- 1) Продовження впровадження децентралізаційних процесів;
- 2) Збільшення частки нецільових міжбюджетних трансфертів;
- 3) Законодавче закріплення джерел фінансування делегованих повноважень;
- 4) Удосконалення системи нормативно-правового забезпечення міжбюджетних відносин;
- 5) Законодавче закріплення видаткових повноважень кожного рівня влади;

- 6) Посилення відповідальності учасників міжбюджетних відносин за використання отриманих фінансових ресурсів;
- 7) Забезпечення кваліфікованими управлінськими кадрами на місцевому та регіональному рівнях;
- 8) Стимулювання органів місцевого самоврядування до нарощення дохідної бази місцевих бюджетів;
- 9) Підвищення прозорості та ефективності управління бюджетними коштами на місцевому рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бюджетний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 08.07.2010 р. № 2456-VI (із змін. і доп.) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Податковий кодекс України : Закон України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI / Верхов. Рада України. Офіц. вид. // Голос України. – 2010. – 4 груд. (№ 229-230)
4. Європейська хартія про місцеве самоврядування від 15 жовт. 1985 р. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_036
5. Алексеев І.В. Бюджетна система України: навч. посіб. / І.В. Алексеев, Н.Б. Ярошевич – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 376 с.
6. Бабиц А. Б. Государственные и муниципальные финансы : учебник для вузов / А. Б. Бабиц. – М. : Финансы, ЮНИТИ, 2010. – 687с.
7. Бакуменко В. Д. Державне управління : словник-довідник / В. Д. Бакуменко, Д. О. Безносенко, І. М. Варзар ; за ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.
8. Балтина А. М. Межбюджетные отношения в регионе: модели организации и регулирования: [монографія] / А. М. Балтина, В. А. Волохина. – Оренбург. : ОГУ, 2004. – 197 с.
9. Бежаев О. Г. Межбюджетные отношения: теория и практика реформирования / О. Г. Бежаев ; под ред. д.э.н. М. А. Яхьяева. – М. : Экзамен, 2001. – 128 с.
- 10.Брайчева Т. В. Государственные финансы / Т. В. Брайчева. – СПб. : Питер, 2001. – 288 с.
- 11.Булеца Н.В. Регулювання міжбюджетних відносин при забезпеченні

- соціально-економічного розвитку регіонів України / Н.В. Булеца // Розвиток виробничих сил та регіональна економіка. – 2016. - №1/3 (27). – С.24-30. – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/tarp/article/download/60630/56888>
12. Бюджетна система : підруч. / за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К. : Центр учбов. літератури ; Тернопіль : Екон. думка, 2012. - 871 с.
 13. Бюджетний кодекс України: закон, засади, коментар / за ред. О. В. Турчинова і Ц. Г. Огня. – К. : Парламентське вид-во, 2002. – 320 с.
 14. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2015 рік / [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.] ; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. - К., 2016. - 80 с.
 15. Вахрин П. И. Финансы / П. И. Вахрин, А. С. Нешитой. – М.: Юрист, 2000. – 502 с.
 16. Велентейчик Н. Ю. Розвиток понятійно-категоріального апарату регулювання міжбюджетних відносин / Н. Ю. Велентейчик // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2013. - № 2. - С. 316-324.
 17. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
 18. Власюк Н.І. Реформування системи міжбюджетних відносин в Україні/ Н.І. Власюк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №10. – С.751-755. - Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/157.pdf>
 19. Волохова І.С. Проблеми розподілу видаткових повноважень між рівнями влади в Україні // Економіка України. – 2013. - №8. – С. 55-63
 20. Волохова І.С. Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: Монографія. / І.С. Волохова. – О.: ОДЕУ, 2010. – 234с.
 21. Грубляк О.М., Карвацький М.В. Оцінка ефективності реформування

- системи міжбюджетних відносин в Україні / О.М. Грубляк, М.В. Карвацький // Науковий вісник. – 2018. – 1 (51). – С.317 – 321. - Режим доступу:
https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=2ahUKEwjvwc_f2efdAhUH_iwKHdFkBUMQFjAEegQIABAC&url=http%3A%2F%2Fvisnyk-ekon.uzhnu.edu.ua%2Farticle%2Fdownload%2F130427%2F126042&usg=AOvVaw1O28PTGuUfUVaYtX5O3K2s
22. Далєвська Т.А. Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування як автономний інститут системи міжбюджетних відносин // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2014. – Вип. 2. – С. 148-151.
23. Державна казначейська служба України Режим доступу:
<http://treasury.gov.ua>
24. Державне управління: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: навч. посіб. / за ред. Н. Р. Нижник, В. М. Олуйка. – Львів. : Вид-во націон. ун-ту «Львівська політехніка», 2002. – 352 с.
25. Загородній А. Г. Фінансовий словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – 4-е вид., випр. і доп. – К. : Т-во «Знання», КОО; – Л. : Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ, 2002. – 566 с.
26. Казюк Я. Модель державного управління бюджетною системою та міжбюджетними відносинами в Україні / Я. Казюк // Ефективність державного управління: Зб. наук. пр. – 2014. – №40. – С.217-222. - Режим доступу:
http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/efdu_2014_40_29.pdf
27. Качанова Е.А. Реализация принципов регулирования расходных обязательств местного самоуправления в структуре расходов местных бюджетов России // Муниципалитет: экономика и управление. – № 1 (2). – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://>

municipal.ua.ru/ru!ru/issue/2012/01/06/

- 28.Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) / О. П. Кириленко. – К. : НІОС, 2000. – 384 с.
- 29.Кириленко О. П. Фінанси / О. П. Кириленко. – Тернопіль. : Економічна думка, 1998. – 163 с.
- 30.Климаш Н.І. Бюджетна система. Навч. посіб. /Н.І. Юшмаш, К.В. Багацька, Н.І. Демьяненко та ін. за заг. ред. Т.А. Говорушко. - Львів «Магнолія 2006», 2014. - 296 с.
- 31.Козенко О. А. Міжбюджетні трансферти як інструмент вертикального фінансового вирівнювання / О. А. Козенко // Економічний форум. - 2014. - № 2. - С. 194-199
- 32.Концепція реформування міжбюджетних відносин в Україні. – К. : НДФІ, 1999. – 84 с.
- 33.Корецький М. Х. Державне регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні / М. Х. Корецький, П. І. Гаман // Держава та регіони: наук.-виробн. журнал.: (Серія: Державне управління). – Запоріжжя : Вид-во Гуманітарного ун-ту «ЗІДМУ», 2006. – № 2. – С. 111–115.
- 34.Костовська В. А. Концептуальні засади побудови та регулювання міжбюджетних відносин в Україні / В. А. Костовська // Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент. - 2012. - Вип. 9(2). - С. 215-223.
- 35.Кравченко В. І. Фінанси місцевого самоврядування України: проблеми становлення (1989-2001) / В. І. Кравченко. – К. : Вид. Дім «KM Academia», 2001. – 460 с.
- 36.Криштоф Н. С. Міжбюджетні відносини в системі державного регулювання економіки України на сучасному етапі розвитку / Н. С. Криштоф. // Державне управління: теорія та практика. - 2013. - № 1. – С. 40-49.
- 37.Кублікова Т. Б. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами: монографія / Т. Б.Кублікова, Е. І. Курганська. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 323 с.
- 38.Ламський М.Д. Проблеми розмежування бюджетних повноважень в Україні : [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.confcontact.com/2012_10_04/ek8_lamskij.htm

- 39.Ливдар М.В., Пелехата О.В., Івахів М.А. Модернізація міжбюджетних відносин в умовах фінансової децентралізації / М.В.Ливдар, О.В. Пелехата, М.А. Івахів // Молодий вчений. – 2018. - №5 (57). – С.302-310. - Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/5/75.pdf>
- 40.Литвинчук І.В., Михалюк Р.С. Економічна сутність поняття «міжбюджетні відносини» / І.В. Литвинчук, Р.С. Михалюк // Вісник ЖДТУ. - 2013. - №2 (64). – С.267-271. - Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/33192/36965>
- 41.Лисяк Л. В. Міжбюджетні трансфери як інструмент забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів / Л. В. Лисяк, М. К. Дяченко // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1 : Економіка. - 2012. - Вип. 2. - С. 55-59.
- 42.Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : [монографія] / І. О. Луніна. – К. : Наукова думка, 2006. – 432 с.
42. Мярковський А. І. Основні напрями бюджетної політики на сучасному етапі соціально-економічного розвитку / А. І. Мярковський // Наукові праці НДФІ. – К.: – 2006. – Вип. 2 (35). – С.7-12.
- 43.Непочатенко О. О. Використання міжбюджетних трансфертів з метою вирівнювання доходної бази місцевих бюджетів / О. О. Непочатенко, П. М. Боровик, О. М. Преде. // Економіка. Управління. Інновації. - 2013. - № 2. – С. 40-46.
44. Опарін В. М. Бюджетна система : [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.] / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк. – К. : КНЕУ, 2000. – 208 с.
- 45.Палійчук Т.В. Перерозподіл видаткових повноважень між різними рівнями бюджетної системи України у контексті впровадження фіскальної децентралізації / Т.В. Палійчук // Науковий вісник. – 2017. - С.74-77. - Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/24-2-2017/18.pdf>
46. Пахтусова В. Ф. Про правове регулювання міжбюджетних відносин між

- державою і місцевими органами влади / В. Ф. Пахтусова // Економіка харчової промисловості. - 2009. - № 3. - С. 16-19.
47. Поліщук В. В. Механізми вдосконалення парламентського фінансового контролю (на прикладі Автономної Республіки Крим): дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 “Механізми державного управління» / В. В. Поліщук. – Харків, 2005. – 186 с.
48. Порошенко підписав закон про реформу міжбюджетних відносин : [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://espresso.tv/news/2014/12/31/poroshenko_pidpysav_zakon_pro_reformu_mizhbyudzhethnykh_vidnosyn
49. Проблеми розвитку публічного управління в Україні [Текст] : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. уч. до 100-річчя запровадження державної служби України (12 – 13 квітня 2018 р., м. Львів) / за наук. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. — Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. — 342 с.
50. Прудников А. М. Местное самоуправление (управление) в зарубежных странах: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности “Юриспруденция» / [А. С. Прудников, Л. А. Ларина, М. В. Максютин, и др.]; под. ред. А. Прудникова. - М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2007. - 271 с.
51. Ресурс місцевих бюджетів на 2016 рік : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eimg.pravda.com/files/c/2/c27d585-----.pdf>
52. Реформа міжбюджетних відносин дозволить збільшити доходи місцевих бюджет у кілька разів : [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/ru/publish/article?art_id=247843254&cat_id=244277212
53. Решеvecь І.В. Вплив політичних партій на розвиток політико-адміністративних процесів / І.В. Решеvecь // Актуальні проблеми державного управління. – 2017. - №2 (52). – С.5. - Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2017-2/doc/4/04.pdf>

54. Реформи під мікроскопом: 2015 рік / За ред. Міського В.В., Галушки О.М., 2015. — 88 с.
55. Русін В.М. Методологічні засади розподілу видаткових повноважень міждержавною владою та органами місцевого самоврядування // Наукові записки. Серія “Економіка». – 2010. - Випуск 15. – С. 81-91
56. Рябушка Л. Б. Механізм міжбюджетних відносин: проблеми та перспективи розвитку / Л. Б. Рябушка // Вісник Одеського національного університету. Економіка. - 2013. - Т. 18, Вип. 2(1). - С. 126-123
57. Слухай С.В. Міжурядові трансферти в умовах системної економічної трансформації/С.В.Слухай//Науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 650-652. Економіка. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т., 2013. - 352с.
58. Ставерська Т. О., Шевчук І. Л. Реформування міжбюджетних відносин в Україні // Scientific Journal «ScienceRise». – 2015. – №6/3. – С. 29-34.
59. Стадницький Ю.І. Напрямки вдосконалення механізму бюджетного регулювання в Україні // Сталій розвиток економіки. – 2011. - №5. – С. 247-251
60. Степанова В. О. Міжбюджетні трансферти в Україні: теорія і практика / В. О. Степанова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2013. - № 3. - С. 120-123
61. Сукач О.М. Напрями вдосконалення механізму фінансового вирівнювання бюджету території : [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/541/1/67.pdf>
62. Сунцова О.О. Місцеві фінанси : навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 649 с.
63. Тарангул В. Д. Принципи правового регулювання міжбюджетних відносин в Україні / В. Д. Тарангул // Європейські перспективи. - 2012. - № 2(2). - С. 77-82
64. Управління інноваційним розвитком територій : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю. – 2015. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2015. – 192 с.
65. Федченко К.А. Механізми реформування міжбюджетних відносин в

- умовах економічної нестабільності / К.А, Федченко // Вісник ЖДТУ. – 2017. – №4 (82). – С.135-139. – Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/download/119648/114606>
- 66.Формування місцевих бюджетів на 2018 рік: міжбюджетні трансферти. Частина II [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/6571>
- 67.Чеберяко О. В. Міжбюджетні відносини в унітарній бюджетній системі України: дис. ... канд. ек. наук.: / О. В. Чеберяко. – К. 2004. – 267 с.
- 68.Чернявский А.В. Расходные полномочия муниципалитетов и доходы муниципальных бюджетов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=483709#1>.
- 69.Чугунов І. Я. Теоретичні основи системи бюджетного регулювання / І. Я. Чугунов; Науково дослідний фінансовий ін-т; Національний ун-т «Києво-Могилянська академія». – К. : НДФІ, 2005. – 260 с.
- 70.Швець В. Я. Концептуальні підходи до вдосконалення системи міжбюджетних відносин / В. Я. Швець // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 23-31.